

ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΟΚΑΛΥΦΘΕΙΣΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ Ι

Διδάσκων: Χ. Κουντζάκης

1 Αποκαλυφθείσα προτίμηση -δείκτες τιμών

1. Έστω συνδυασμός (x_1, x_2) που είναι άριστος για τον καταναλωτή σε σύνολο προϋπολογισμού $B(p_1, p_2, m)$. Αν η συνάρτηση ωφελιμότητας του καταναλωτή έχει άκρως επιθυμητό συνδυασμό τον $(1, 1)$ τότε αυτός ανήκει πάνω στον εισοδηματικό περιορισμό, δηλαδή $p_1x_1 + p_2x_2 = m$. Αν έχουμε έναν άλλον συνδυασμό (y_1, y_2) που ανήκει στο σύνολο προϋπολογισμού, δηλαδή $p_1y_1 + p_2y_2 \leq m = p_1x_1 + p_2x_2$, τότε ο καταναλωτής θα μπορούσε να τον επιλέξει και θα είχε και περίσσειμα εισοδήματος. Αν οι καμπύλες αδιαφορίας της u είχαν και γραμμικά τμήματα θα μπορούσε ο (y_1, y_2) να είναι αδιάφορος ως προς τον άριστο συνδυασμό.

2. Τότε λέμε ότι ο (x_1, x_2) έχει **άμεσα αποκαλυφθεί προτιμότερος** από τον (y_1, y_2) .

3. Έστω $(x_1^b, x_2^b), (x_1^t, x_2^t)$ οι συνδυασμοί κατανάλωσης χθες και αύριο που επιλέγονται από τον καταναλωτή. Έστω επίσης $(p_1^b, p_2^b), (p_1^t, p_2^t)$ οι αντίστοιχες τιμές. Για να συγκρίνουμε την συμπεριφορά του καταναλωτή, χρησιμοποιούμε τότε τους δείκτες Laspeyres και Paasche.

4. Οι δείκτες αυτοί είναι λόγοι σταθμικών μέσων της κατανάλωσης των αγαθών Α και Β κατά τις χρονικές στιγμές t, b .

5. Ο δείκτης Laspeyres

$$L_b = \frac{p_1^b x_1^t + p_2^b x_2^t}{p_1^b x_1^b + p_2^b x_2^b},$$

χρησιμοποιεί τις τιμές (p_1^b, p_2^b) του έτους βάσης.

6. Ο δείκτης Paasche

$$P_t = \frac{p_1^t x_1^t + p_2^t x_2^t}{p_1^t x_1^b + p_2^t x_2^b},$$

χρησιμοποιεί τις τιμές του προσεχούς έτους.

7. Τι μας υποδεικνύουν οι δείκτες αυτοί σε σχέση με την ευημερία του καταναλωτή; Αν υποθέσουμε ότι $P_t > 1$, αυτό σημαίνει ότι ο συνδυασμός (x_1^t, x_2^t) έχει άμεσα αποκαλυφθεί προτιμότερος από τον (x_1^b, x_2^b) τη στιγμή t , δηλαδή ότι ο καταναλωτής θα μπορούσε να καταναλώσει τον (x_1^b, x_2^b) τη στιγμή t , αλλά επέλεξε να μην το κάνει.

8. Δηλαδή ο (x_1^b, x_2^b) είναι εφικτός υπό τις τιμές (p_1^t, p_2^t) τη στιγμή t δεδομένου ότι επιλέγεται ο (x_1^t, x_2^t) .

9. Αν $L_b < 1$ παρόμοια έχουμε ότι ο συνδυασμός (x_1^b, x_2^b) έχει άμεσα αποκαλυφθεί προτιμότερος από τον (x_1^t, x_2^t) τη στιγμή b .

10. Δηλαδή ο (x_1^t, x_2^t) είναι εφικτός υπό τις τιμές (p_1^b, p_2^b) τη στιγμή b δεδομένου ότι επιλέγεται ο (x_1^b, x_2^b) .

11. Οι δείκτες αυτοί μετρούν τη σχετική μεταβολή της αξίας της κατανάλωσης υπό τις αντίστοιχες τιμές. Για παράδειγμα αν $(x_1^b, x_2^b) = (10, 20), (x_1^t, x_2^t) = (8, 22), (p_1^t, p_2^t) = (5, 10)$ έχουμε $p_1^t x_1^t + p_2^t x_2^t = 5 \cdot 8 + 10 \cdot 22 = 40 + 220 = 260$, ενώ $p_1^t x_1^b + p_2^t x_2^b = 5 \cdot 10 + 10 \cdot 20 = 50 + 200 = 250$. Άρα ο $(x_1^b, x_2^b) = (10, 20)$ είναι εφικτός δεδομένου ότι τη χρονική στιγμή t έχει επιλεγεί ο $(x_1^t, x_2^t) = (8, 22)$. Ο $P_t = \frac{260}{250} = 1.04 > 1$ δείχνει τη σχετική μεταβολή της αξίας της κατανάλωσης μεταξύ b και t υπό τιμές της περιόδου t . Δηλαδή επιλέον 4 τοις εκατό χρειάζεται να πληρώσει ο καταναλωτής σε σχέση με τα χρήματα που θα πλήρωνε για να καταναλώσει $(x_1^b, x_2^b) = (10, 20)$ υπό τιμές $(p_1^t, p_2^t) = (5, 10)$ για να καταναλώσει $(x_1^t, x_2^t) = (8, 22)$.

12. Οι δείκτες Laspeyres και Paasche χρησιμοποιούνται εκτός των άλλων και για τον υπολογισμό του **τιμάριθμου**. Θεωρώντας ένα αντιπροσωπευτικό **καλάθι αγαθών και υπηρεσιών**, υπολογίζουν τη σχετική μεταβολή των τιμών.
13. Ο τιμάριθμος μεταξύ των χρονικών στιγμών t, b για ένα αντιπροσωπευτικό καλάθι αγαθών και υπηρεσιών $i = 1, 2, \dots, N$ είναι

$$\frac{p_1^t + p_2^t + \dots + p_N^t}{p_1^b + p_2^b + \dots + p_N^b},$$

δηλαδή η σχετική μεταβολή της χρηματικής αξίας του συνδυασμού κατανάλωσης $(1, 1, 1, \dots, 1)$.

14. Για παράδειγμα αν ένα καλάθι περιέχει το ψωμί, το γάλα και τον καφέ και οι τιμές αυτών των τριών αγαθών είναι σήμερα 0.80, 1, 2 και αύριο 1, 1.2, 2.2 ο τιμάριθμος που υπολογίζεται με βάση αυτό το αντιπροσωπευτικό καλάθι-συνδυασμό που περιλαμβάνει μία φραντζόλα ψωμί, ένα μπουκάλι γάλα και ένα κουτί καφέ είναι

$$\frac{1 + 1.2 + 2.2}{0.8 + 1 + 2} = \frac{4.4}{3.8} \cong 1.15789.$$

Άρα μια ένδειξη για αυτό που αποκαλούμε **πληθωρισμός** είναι η σχετική αύξηση της αξίας του αντιπροσωπευτικού συνδυασμού, δηλαδή το 0.15789 ή 15.789 τοις εκατό. Ακριβώς επειδή δεν μπορούμε να μετρήσουμε τη σχετική μεταβολή όλων των αγαθών που υπάρχουν στην οικονομία, μετράμε τη σχετική μεταβολή ενός αντιπροσωπευτικού καλαθιού.

15. Γίνε μικρός οικονομολόγος! Φτιάξτε ένα αντιπροσωπευτικό καλάθι αγαθών και υπηρεσιών και βάσει ενός δείκτη τιμών υπολόγισε από βδομάδα σε βδομάδα για μερικές βδομάδες το δείκτη τιμών. Ποια αγαθά και υπηρεσίες θα βάζατε στο καλάθι ; Τι παρατηρείτε ; (ΑΣΚΗΣΗ)
16. Η αρχή της αποκαλυφθείσας προτίμησης λέει ότι αν ο (x_1, x_2) είναι ο επιλεγμένος συνδυασμός κατανάλωσης και (p_1, p_2) είναι οι τιμές υπό τις οποίες έχει επιλεγεί, τότε αν (y_1, y_2) είναι ένας άλλος συνδυασμός τέτοιος ώστε $p_1x_1 + p_2x_2 \geq p_1y_1 + p_2y_2$ και ο καταναλωτής επιλέγει τους προτιμότερους συνδυασμούς από εκείνους που είναι εφικτοί, τότε ισχύει $(x_1, x_2) \succeq (y_1, y_2)$.
17. Αυτό σημαίνει ότι αν ο καταναλωτής επιλέγει έναν συνδυασμό έναντι ενός άλλου, αυτός πρέπει να είναι προτιμότερος, δεδομένου ότι ο δεύτερος είναι εφικτός συνδυασμός.
18. Σχετικό με αυτήν την αρχή είναι και το WARP (Ασθενές Αξίωμα της Αποκαλυφθείσας Προτίμησης) : Αν ένας συνδυασμός (x_1, x_2) έχει αποκαλυφθεί άμεσα προτιμότερος του (y_1, y_2) και οι δύο συνδυασμοί δεν ταυτίζονται, τότε αποκλείεται ο (y_1, y_2) να έχει αποκαλυφθεί άμεσα προτιμότερος του (x_1, x_2) . Δηλαδή αν $p_1x_1 + p_2x_2 \geq p_1y_1 + p_2y_2$ τότε αποκλείεται να ισχύει $q_1y_1 + q_2y_2 \geq q_1x_1 + q_2x_2$. Δηλαδή αν ο (y_1, y_2) είναι εφικτός όταν αγοράζεται ο (x_1, x_2) , τότε δεν μπορεί να είναι εφικτός ο (x_1, x_2) όταν αγοράζεται ο (y_1, y_2) .

19.

2 ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. H. Varian, Μικροοικονομική -μια σύγχρονη προσέγγιση, εκδ. Κριτική
2. I.A. Πολυράκης, Θέματα Ανάλυσης και Θεωρία Γενικής Ισορροπίας στην Οικονομία, αυτοέκδοση Αθήνα 2010